

en het Nederlands regime ten val te brengen – elke uitzending eindigde met het *Indonesia Raya*. Bedenklijk leek voorts dat Japan midden oktober bekend maakte dat het, met verlof van de Portugese regering, een luchtlijn geopend had naar Portugees-Timor – niet minder bedenkelijk, dat de Japanse burgers op instructie van hun regering in groten getale Indië begonnen te verlaten; het eerste repatriëringsschip verscheen in oktober en toen het laatste begin december Tarakan verliet, waren in totaal van de ca. achtduizend in Indië gevestigde Japanners ca. zesduizend naar hun vaderland teruggekeerd.

Alles leek er op te wijzen dat oorlog onontkoombaar was.

Japans oorlogsplan

Van '36 af was, zoals bleek, de Japanse politiek gericht op uitbreiding van Japans macht in de *Nanjo*, met vreedzame middelen als dat mogelijk, met militaire als dat nodig was. Dat toepassing van militaire middelen tot een oorlog met de Verenigde Staten kon leiden, werd van meet af aan door de Japanse militaire staven beseft – was het dan niet beter, het moment waarop de Verenigde Staten in die oorlog betrokken zouden worden, zèlf te bepalen en, precies zoals in 1894 met China en in 1904 met Rusland was geschied, de Verenigde Staten onverhoeds een zo al niet vernietigende, dan toch wel zeer zware slag toe te brengen? Voor de Nederlandse marine in Indische wateren waren de Japanners niet bevreesd, evenmin voor de Britse die goeddeels gebonden was door de oorlog in en bij Europa. Er was slechts één volwaardige tegenstander: de Amerikaanse *Pacific Fleet* die als regel met haar acht slagschepen en drie vliegkampschepen voor anker lag in de haven van Pearl Harbor op het eiland Oahoe in de Hawaii-archipel. Kon men die vloot niet met één klap uitschakelen?

Het gehele Japanse operatieplan¹ werd er op gebaseerd dat die klap raak zou zijn.

Dit plan (zie kaart XI op de pag.'s 706–707) hield in dat een sterk Japans eskader (zes vliegkampschepen, twee slagschepen, drie kruisers, zestien torpedobootjagers, drie onderzeeboten) geconcentreerd zou worden op een eenzame plek in de Stille Oceaan, bij de Koerilen, teneinde van

¹ Wij herhalen in het hiervolgende gedeelten uit de paragraaf 'Pearl Harbor' in hoofdstuk 7 van deel 5 van ons werk.